

Ročník XX.

červen 2011

číslo 6

Ze vzpomínek

Povídali jsme si,
náhle jsme zmlkli.
Na terasu vstoupila dívka,
ach krásná,
až přespříliš krásná
na ten náš klidný zdejší pobyt.

Baška se vyplašeně koukla na manžela.
Kristina mimovolně položila ruku
na ruku Zbyškovu.
Já jsem si pomyslela: zavolám ti,
prozatím ještě – řeknu – nejezdi,
zrovna hlásí, že bude pár dní přšet.

Jen Anežka, vdova,
uvítala tu krásku úsměvem.

Wisława Szymborska

Foto: David Kočí

Úvodem

Policie a soud se zastaly chudé pokojské proti mocnému politikovi D.Strauss-Kahnovi. (I v církvi se tak v posledních letech děje.) Vinu nechť řeší soud. U nás – ve „východní Evropě“ je to nemožné.

Ale česká společnost ožívá, už jste četli program iniciativy „Veřejnost proti korupci“? Stojí za ní významné osobnosti.

Kdysi nad námi řekli: „Já tě křtím do jména Otce, Syna a Ducha svatého“. Co to znamená? Ježíš nás dokonce posílá křtít druhé. Zjistím-li, že křtít znamená ponořovat, mohu otevřít dveře vedoucí k porozumění. /v

**ČLOVĚK JE KOMENTÁŘ
K EVANGELIU**

Houslový virtuos, který hraje v nejznámějších koncertních sáňkách světa, oblékl místo fraku riflovinu a jal se v podzemí metra hrát svá nejlepší čísla. Kamera ukázala průměrně osm lidí ze sta kolemjdoucích, kteří se u něho chvíli zastavili. Jen asi jeden člověk ze sta ho poznal. Zajímavý pokus: vrcholová hudba, nabízená gratis tam, kde ji nikdo nečeká. A závěr? Takové hudbě přisluší jen prostředí k tomu vyhrazené.

V Kolíně chtěli uskutečnit na náměstí projekt „Celonárodní čtení z Bible“. Leč radní usoudili, že Bible patří do prostor k tomu vyhrazených: do kostela, kde ji lidé očekávají, kde její slovo uspává navyklé publikum. Není to pravda – Kristus kázal kdekoli, nejen ve chrámě. Mluvil na ulici, cestou, po domech. Jeho slovo probouzelo, burcovalo, provokovalo. I dnes by upoutalo, kdyby se mohlo slyšet. Elity našeho světa však jeho učení podceňují, přezírají, snad jim i pohrdají. (Ono totiž nutí k adoraci). Na školách se přednášejí myšlenky antických i osvícenských autorů, jen ne ty Kristovy. Asi pro svoji prostotu, až výrazovou chudobu; bez abstrakce a teorie. Jenže právě proto mu rozumí lidé všech dob a generací. Mluví nejen k rozumu, ale zvláště k srdci. Nejen tedy metro, náměstí, kostel či škola – ale lidské srdce především je onen „prostor k tomu vyhrazený“.

Jan Rybář

Hérodotos (+425 př.Kr.) vypráví:

„Babylónská královna Nitókris vymyslela takovýto klam: Nad nejživější městskou branou si dala vysoko nahoře nad samotným průjezdem zbudovat hrob a náhrobek s nápisem:

BUDE-LI NĚKTERÝ
Z BABYLÓNSKÝCH KRÁLŮ,
MÝCH NÁSTUPCŮ,
V PENĚŽNÍ TÍSNI,
NECHŤ NÁHROBEK OTEVŘE
A VEZME SI PENĚZ,
KOLIK CHCE. POKUD
V TÍSNI NEBUDE,
NECHŤ HO NEOTVÍRÁ,
NEBOŤ BY TO NEBYLO DOBRÉ.

Vše zůstalo nedotčeno až do doby králování Dáreia. Ten bránu nepoužíval, aby při projíždění neměl nad sebou mrtvolu, ale hrobku přece jen dal otevřít – když si o to peníze samy říkají. Ale našel jen mrtvolu a nápis tohoto znění:

KDYBYS BYL NENASYTNĚ
NETOUŽIL PO PENĚŽÍCH
A PO HANEBNÝCH ZISCÍCH,
NEBYL BYS OTVÍRAL
HROBKY MRTVÝCH.

Taková prý to byla královna.“

TOKIJSKÉ KVĚTY

Je název knihy rozhovorů Aleše Palána s Prof. Ludvikem Armbrusterem. Tento český jezuita prožil v Japonsku půl století, dokonale si osvojil jazyk, vyučoval na tamní univerzitě a navázal mnohá přátelství. Když mluví o Tokiu, říká „u nás“. Doma se ale cítí i v Česku. Díky této šíři perspektivy je rozhovor s ním něčím víc než jen ochutnávkou exotiky.

Pochopitelně se umí dívat s nadhledem i na českou společnost, dovede klást otázky, které si obvykle neklademe. Jako filosof na ně neodpovídá dogmaticky, nýbrž dává podněty k hledání cesty, třeba i uprostřed protikladů. Jako katolický teolog se nebojí zamýšlet nad inspiracemi přicházejícími z východních myšlenkových proudů. Jako misionář si uvědomuje, že křesťanství stojí na konci jedné velké epochy. A jako moudrý člověk nabízí svou zkušenost a životní moudrost s noblesou, vtípem a pochopením pro jinakost druhého.

(Přednášel nám i v Letohradě).

Nabízíme vám ukázkou z knihy.

V posledních desetiletích se úplně proměnil pohled na misie. Tatam je archaická představa misionáře, který kromě „pravé víry“ přináší domorodcům dobro, vzdělání, hygienu a civilizaci.

... Misie, jak je dělal svatý Pavel, dnes poněkud ztrácí svůj náboj. Všemi městečky se už prošlo a evangelium se hlásalo, ti, co se neobrátili, se neobrátí ani podruhé. Ale podívej se, po třech staletích pronásledování křesťanů ve staré římské říši vyšli křesťané z katakomb, a když se rozhlédli, zjistili ke svému překvapení, že pomalu polovina společnosti je křesťanská. To nebylo dílem jejich propagandistické činnosti, víra se rozrůstala jako podhoubí příkladem jejich života.

Když se křesťanství začalo šířit jako státní náboženství, nastal velký zvrat, který přinesl jak rozmach, tak ochromení křesťanského povědomí. Pro římskou říši, ve které už to skřípalo a pomalu začínalo i stěhování národů, hledali císařové nějaké sjednocující pouto. Spatřovali je právě v křesťanství. Jenomže křesťané byli rozhádani mezi sebou, byli tam ariáni a další odnože. První všeobecné koncily svolával právě císař s úmyslem vybudovat z křesťanství monolit, který by pak mohl použít jako politický instrument. Přinutil na koncilech biskupy, aby se sjednotili na určité formulaci, a tu pak vyhlásil jako státní zákon. Na lidi, kteří jej odmítli přijmout, se trestně došlápl. Tady začíná něco, co se pak táhlo přes celý středověk, a sice že lidé byli pronásledováni kvůli svým názorům a postojům. Křesťanství se ostatně v římské říši šířilo ve městech, kdežto venkov zůstával pohanský. Vždyť ve slově pohaně je skryt pago, paganus – římský venkov; pagani byli pohani.

Misie ve střeoevropském prostoru ale vypadaly jinak.

Na sever od Alp šlo o osobu panovníka,

pokud ten byl pokřtěn, svůj lid ve víře zpacifikoval. Byly z toho někdy bratrovraždy – jako třeba Václav a Boleslav – a Evropa se stala křesťanskou. Něco úplně nového začalo zase v 15. a 16. století, když velcí mořeplavci začali z pohledu Evropy objevovat svět a kolonizovat jej. A za vojáky a obchodníky šli křesťanští misionáři. Misionář, o kterém jsi mluvil, přišel v Africe k domorodcům, učil je číst, psát a počítat, hygienu a katechismus, křtil je a střelil lvy do levého oka. Za mého dětství bývala v pražských kostelích pokladnička, na které seděl černoušek, a když se dovnitř hodila koruna, pokývl hlavíčkou – a zase jedna duše spasena. Dnes jsme na konci té velké epochy křesťanských misii. Co končí, jsou právě tyhle misie ve znamení kolonialismu.

Ale kolonialismus je passé. Už nejsou nové země, které by se musely teprve „objevovat“ a kolonizovat, zato už existuje všude po celém světě domácí církve s vlastní hierarchií.

Generace, které stojí na přelomu doby, kdy něco velkého končí a něco nového začíná, hledají na čem stát, aby mohly vykročit dál. A my jsme právě v takovém mezidobí. Nevybrali jsme si, kdy se máme narodit, Pán Bůh nás do této doby, k tomuto úkolu postavil, tak nad tím nemáme nařikat, nýbrž se z toho těšit. Tady se máme osvědčit. Uvědomit si, že misijní práce není pro církve Kristovu nějakou doplňkovou činností, která by se mohla někdy dělat a jindy ne, a když na to nejsou lidi, tak se s tím může počkat. Misijní práce je pro církve konstitutivní, říká se trošku nesrozumitelně, není to něco přidaného, nýbrž právě misijní práci se konstituují církve jako církve. Pán Ježíš posílal své učedníky: Tak jako Otec poslal mě, tak já posílám vás. A společenství učedníků se ustavuje právě tím, že má poslání předávat evangelium. Co přežívá z doby koloniálních misii je, že hlavním motorem v těchto oblastech a v tomto snažení jsou stále ještě řeholníci a řeholnice. Ale i diecézní kněží, řekněme ta pěchota

církve, tam už pracují. Hledáme nový styl misijní práce. Bude třeba dobře rozvážit, který z modelů hlásání evangelia se hodí v té které zemi. Už Jan Pavel II. mluvil o tom, že Evropa je misijní území. ...

Jakou váhu budou mít naše slova při „nové evangelizaci“ Evropy? Cokoliv řekneme, bude zatíženo zkušenostmi posledních staletí. V uších našich postkřesťanských spoluobčanů, kteří považují křesťanství za něco už známého, ale překonaného, nemají naše slova zvonivý zvuk novosti, stávají se nevěrohodnými. Jestli není dnes na řadě spíš ten janovský přístup: napřed dát příklad nového života – a lidi si toho všimnou.

Takový přístup Matky Terezy. I ta říkála, že musí lidi prostě milovat, a obrátí si je Pán.

Třeba zijeme zase tu dobu, kdy se evangelium prosazovalo jako hořčičné semínko, které má v sobě sílu růst. Naši politici se někdy obhajují: máme dobrý program, jen ho neumíme prodat. Ale přenášet marketingové strategie na misijní práci by bylo zhoubné. My křesťané bychom se neměli snažit přesvědčovat lidi propagandistickými triky. Přiznejme si, že jsme dělali chyby. Dělali jsme je dva tisíce let, těch herezí, co jsme vymysleli, prali jsme se mezi sebou... Ale přišel čas hledat a najít nový styl misijní práce. V Evropě se místo toho jenom hrozíme, jak se vyprazdňují kněžské semináře, diecéze si lámou hlavu nad tím, jak budou moci plošně zajistit duchovní správu za dvacet třicet let. Reformní snahy se mnohdy vyčerpávají pouze v modlitbách (tolik potřebných!) za nová kněžská povolání. Já myslím, že je dobře vzpomenout si, co říkali ve středověku scholastičtí teologové a filosofové; že je potřeba otázku správně formulovat, poněvadž správně položená otázka má v sobě už napůl skrytou odpověď. Místo abychom se ptali, proč máme tak málo duchovních povolání, měli bychom se začít ptát, co nám tím asi Pán Bůh chce říct.

Copak?

Nejsem prorok, ale možná nám chce dát na vědomí, že končí jedna veliká epocha církevních dějin, která se jmenuje klerikální církev. ...

Kultura klerikální církve byla čtyři sta let velmi plodná, skutečně tu káru latinské církve, která byla skoro v příkopě, vytáhla pěkně na silnici, namazala kola, rozjela se a hyjé! Ale ta doba (potridentské církve) končí, ty duchovní rovnice: svatý kněz – horliví věřící, horlivý kněz – vlašní věřící, vlašný kněz – žádni věřící, ty rovnice, kdy všechno viselo na důstojném pánovi, už neplatí. Třeba nám chce Pán Bůh říct: Vezměte vážně, co se prodjedalo na vatikánském koncilu, berte vážně zodpovědnost laiků v církvi.

Klíru se jeho pozice těžko opouštějí.

Vždycky to tak bylo a bude, kdo je privilegovaný, neuvědomuje si to. My mužští si třeba těžko přiznáváme, že jsme ve společnosti privilegovanou polovinou, Ale ženy to cítí. A bouří se. A dobře dělají.

PROČ FARÁŘI NESTÁVKUJÍ?

Lehká odpověď: jsou zvyklí. Za minulého i dnešního režimu měli duchovní bezkonkurenčně nejnižší platy ze všech vysokoškolačků. Kam se hrabou učitelé. Jasně - kdo dnes potřebuje faráře? (Kdo však dnes potřebuje některé učitele, některé soudce, některé lékaře, některé politiky?) Věřících naší malé církve je přesto pořád víc než členů všech politických stran dohromady. A čas dává za pravdu C. G. Jungovi, který předpověděl, že za každý zavřený kostel bude třeba otevřít jeden blázinec. A to pomineme 40letou komunistickou devastaci církví, pronásledování věřících a školství, které ateistickým tsunami poznamenalo generace.

Církvim je neustále předhazováno, že jsou jejich duchovní placení z peněz daňových poplatníků. Hloupost nebo lež? Obojí. Čtyřicet dva let hospodařil komunistický režim s majetkem, který církvim sebral. Bohužel už dvacet let tak hospodaří i nový režim. Dvě třetiny z výnosů uzmutého církevního majetku jsou 62 let spíš prohodopodávány. Jen jedna třetina jde na platy duchovních a nepatrně na opravy kostelů. Kdyby církve nebyly slušné, daly by už dávno stížnost do Štrasburku. Ne, daňoví poplatníci neplatí církve – to církve už 62 let dotují tuhle republiku. Nástupní plat duchovního, vysvěceného kněze po vysoké škole, je 12 800 Kč hrubého - to i těch duchovních, kteří se mohou ženit a mají rodiny. Po 30 letech praxe je to 19 000 Kč hrubého včetně hodnostních příplatků. Kazatelé a pastorační asistenti mají o 4 000 Kč méně a bez příplatku. Opravovat kostely není z čeho, investovat stejně tak, protože nevyřešené restituce neumožňují v podstatě nic a blokují všechno. Nejen církvim, ale i starostům obcí. Vlastně jsou církve v roli okradeného, který prosí zloděje aby mu lup vrátil.

Přesto církve nestávkují. A to je dobře. Protože duchovní by měli jít stávkovat za jiné. Za ty, kteří mají děti na vozíku, za lidi postižené handicapem, za ty, kteří doma pečují o staré a nemohoucí, za samoživitelky s dětmi, jimž právní systém není schopný vymoci alimenty, za nezaměstnané, kteří chtějí pracovat, za lidi ve finanční tísní, kteří kvůli 2 000 dluhu platí exekutorům mnohonásobně větší částky, zatímco Pitřum všeho druhu majetky zůstávají. Za takové lidi bychom měli jít stávkovat. Ani za sebe, ani za restituce. Ale za ty druhé. Neměla by se naše církve rozpomenout na svou počáteční revolučnost? Do prvních let své existence vstupovala bez jakéhokoliv finančního zajištění. A nebála se. Za války křtila židy aby je ochránila před koncentrací... A dnes? Nezapomínáme se spíš sebestřednými problémy, které jsme si sami nakupili? A nezapomínáme na ty výše jmenované a potřebné? Nechybí nám odvaha říci k tomu své nejen slovem? Ježíš se přece zastával nejposlednějších z posledních.

Jana Šilerová, biskupka ČČSH, 26.10. 2010

„**S**kutečný mír není možný bez spravedlnosti, proto i křesťan musí bránit právo, je-li ohroženo. Slabost dobrých lidí uvolňuje cestu bezpráví. Za mír a proti bezpráví je nutné bojovat. Svatí byli laskaví, ale ne slaboši, bez mocného nasazení síly v obraně by ničeho pozoruhodného nedosáhli. Dobrý křesťan není totiž co „hodný“ křesťan. Nejsme všichni stejně vybaveni a u bratří a sester nadaných převážně citlivou láskou a méně schopností otevřené obrany jsme povinni respektovat jejich dary a možnosti. Z toho však neplyne právo, aby někdo pravou statečnost druhých vydával za nedo-

Stáří – bolí mě tělo a bolí mě svět. Mně se ti zdá, že už snad ničemu nerozumím. Nějak jsem přežil sám sebe. Všechno je teď jinak a já se v tom nevyznám.

Měl jsem krásný a bohatý život. Neměli jsme ani zlomek toho, co máte teď, žili jsme v úzkých mezích, a tak jsme šli do hloubky a hleděli jsme vysoko. Měli jsme opravdu málo možností a často nám něco potřebného chybělo, ale co jsme měli, jsme uměli užít a žili jsme intenzivně. Zažili jsme zlé časy, ale díky Bohu, nic zlého se mi nestalo, žádná tragédie nás nepotkala.

Teď se tak dívám kolem a nevádí mi, že musím poprosit malého kluka, aby mi poradil s nějakým automatem, ale vadí mi, že nechápu. Nechápu, že se ze svobody udělal chaos a právo na svévoli. Nechápu, že se může bez ostychu žvanit a lhát. Nechápu, že lidi můžou být tak bezohlední, že každé pitomec má na všechno odpověď a že ty jeho nesmysly platí zrovna tolik jako rozumná řeč.

Nejvíce mi vrtá hlavou, jak je to možné, že to největší, co člověk má, nevede lidi k hrdošti a k vědomí, že nejsou ani všemocní, ani vševědoucí. On je rozum pořád vede k nadutosti a k drzosti, která už nezná mezí. A pak se diví a hájí. Jen chybička se vloudila. Není to nic nového, táhne se to celá staletí a snad celé dějiny. Čím to je, že jedni hledají cesty ke zmírnění utrpení a druzí se od nich učí jak trýznit. Jak je to možné, že vedle důmyslných operačních sálů vyrůstají stejně důmyslný mučírny? Jak je to možné, že se stejně uspořádané mozky vzepne k výkonům, že se ti tají dech nad krásou, odvahou, důmyslem... a podruhé se zmůže jen na omezené ničení. To druhé dá, holt, míň námahy. Ničící blbec je vždycky efektivní.

Když jsem byl kluk, tak mi šly řeči starých lidí, jak je dnes ten svět zkažený a tohle že v jejich mládí nebylo a ani nemohlo bejt, strašně na nervy. Tak se snažím, abych to neřikal – i když je to pravda – ale bojím se. Bojím se těch prázdných hlav, že lidi připraví o lidskou důstojnost a ty se pak jako zdivočelý zvířata vrhnou na pravé lidi.

No, přeber si to. Já už nikomu nic nenutím, ale když jsou všichni svobodní a mají právo na svůj názor, mám ho i já. A já chci umřít jako člověk, ne jako falešnej bůh, kterému se vloudila chybička, ani jako cvičený zvíře, který slintá po cukru a bojí se zvuku biče. Chci umřít jako člověk.

Petr Piha: Plody zla

statek pokory nebo lásky a vlastní slabost za následování Krista tichého a pokorného. Kristus žil mnoho způsobů obrany, od mlčení přes dialog, od obhajoby až po mocné slovo obvinění a usvědčení.

Boj jako opak netečnosti a duševní splihlosti patří ke křesťanskému životu. Apoštol Pavel mluví jasně: „Bojuj dobrý boj víry.“

Oto Mádr: „Jak církve neumírá“ (1986)

CENA, KTEROU PLATÍM ZA HRANÍ, JE VELIKÁ

rozhovor s Ondřejem Věchým

Snad nejobsazovanější, nejcharismatictější a zároveň nejtajemnější herec své generace nemá rád novináře ani fotografy – s těmi se klidně popere, když ho chtějí bez souhlasu fotit. Má na to: vyzkoušel hodně bojových sportů, v judu má druhý dan (mistrovský stupeň) a pravidelně trénuje. Postavu by mu mohli závidět kluci o polovinu mladší.

Závidět by mu však mohli i slušnost, zdvořilost a citlivost, s níž jedná i se zcela neznámými lidmi, a především vzdělanost a rozhled, které novinářský rozhovor rázem přeladí do nečekaných obrátek. Pokud se tedy Ondřej Věchý nesebere a neodejde pryč.

Tak obvykle rozhovory s vámi končí. Proč vás novináři tak štvou?

Tak předně: nemám vůbec potřebu jakékoli komunikace touto formou. Je to vaše potřeba, ne moje. Za druhé: sama nejlépe víte, jak dlouho a jak pracně jsme se během posledních měsíců naháněli, abychom se vůbec setkali, natož abychom ten rozhovor dodělali. Pokud nemá být formální, a to nikdo z nás dvou nechce – to by nemělo vůbec žádný smysl – spotřebuje to hromadu času a energie. Za třetí: nemám garanci, že tam napíšete to, co skutečně říkám.

Ale to snad...

Předšlé zkušenosti mě v drtivé většině případů zklamaly nebo dočista znechutily, protože interpretace toho, co jsem řekl, byla nepochopená, pokřivená, pokroucená, zjednodušená, účelová, zdeformovaná, povytrhaná z kontextu, lživá, bulvární... Pokaždé mě to strašně deprimovalo. Jedinou jistotou, že to, co říkám, nebude zkreslené, je pro mě interaktivní komunikace. I za cenu, že můžu říkat blbosti.

Co vás naopak nedeprimuje, ale dělá vám radost?

Lidi, které mám rád a se kterými jsem v bezpečí. Děti, rodina, kamarádi, sport, plzeňské pivo, dobré víno, voda...

Takže obyčejné věci?

Mám pocit, že z obyčejných věcí se staly neobyčejné.

Jak to myslíte?

Když je někdo slušný, statečný, otevřený, svobodný, nekrade, nelže, nemachruje, není hajzl, je hodný, má talent, snaží se chápat souvislosti, bojuje se svým egem, má potřebu komunikovat, je to pro mě neobyčejný zážitek. Jsem šťastný, když narazím na někoho, kdo má rozlišovací schopnosti, potřebu a ochotu přijímat nové informace. Kdo je prostě jenom normální.

To takových lidí tak ubývá?

Mám strach, že ano. Takhle kotlina přišla v minulém století o tři a půl miliónu lidí, kteří byli po staletí stavebním kamenem téhle společnosti, stejně jako jsme se vzdali tradičních židovsko-křesťanských hodnot, na kterých stojí tzv. západní civilizace. Komunistům se navíc podařilo trvale vyvrátit venkov a roz-

prašit tradiční rodiny, v nichž mohly tyto hodnoty přežít.

Ani po roce 1989 jsme neměli čas a šanci se navrátit ke svým původním vlastnostem a nezaměnitelným výlučnostem, kterými bychom mohli jako barevný střípek Evropě přispět. Stala se z nás pseudounifikovaná země Evropské unie bez osobitého, nezaměnitelného přínosu. Bylo by s podivem, kdyby takových lidí neubývalo.

V čem náš přínos mohl být nejviditelnější?

Tahle malá zemička díky tomu, kde leží, díky historické multinárodnosti a multikulturnosti, která tu vždy byla přítomna, vygenerovala obrovské množství talentovaných a konkurenceschopných lidí, kteří byli a konečně stále jsou dostatečně pragmatičtí na to, aby přežili a zároveň si uchovali rozlišovací schopnosti s nezbytnou špetkou humoru.

Byl tu předpoklad intelektuálně bohatého a tvořivého prostředí, který nás mohl dovést k moderní, prosperující, vyvážené a rezistentní společnosti. A kdyby všechno přirozeně pokračovalo, mohli jsme se stát skutečným mostem mezi Východem a Západem, mostem mezi národy a mezi náboženstvími, místem vzdělanosti a kultury.

V čem jsme tedy selhali?

Je otázka, v čem jsme selhali a v čem jsme mohli neselhat. Bavíme-li se o dvacátém století a době od vzniku Československa, bylo to neřešitelné zadání. Byli jsme příliš malí na to, abychom mohli demokracii ubránit. Možná teď máme i díky tomu pocit, že funguje anebo nefunguje sama od sebe. Není to tak. Demokracie je o osobní odpovědnosti a angažovanosti každého člověka.

Československo nebylo schopné ochránit sebe ani svoje občany. Včetně Rusů, kteří sem utekli před bolševiky, Židů, kteří zde po staletí žili, německých antisemitů, kteří utekli před Hitlerem. Kapitola sama pro sebe je pak

odsun sudetských Němců. Byli to lidé, kteří tady žili po staletí, měli tuhle zemi v srdci, obrovsky tady přispěli k hospodářskému i kulturnímu rozmachu. Přestože se to po všech historických zkušenostech, a zejména hrůzách druhé světové války jeví jako nejlepší řešení, uplatňování kolektivní viny je pro mě nepřijatelné.

Mají tyto vaše názory něco společného s tím, že jste z Vysočiny?

My jsme do Jihlavy přišli jako náplava, ale to skoro všichni. Jihlava byla převážně německý prostor. Maminka se narodila ve Znojmě. Tatínek ale z Vysočiny byl, narodil se v Okříškách u Třebíče. Jeho předkové přišli s velkou Právděpodobností po Bílé hoře v době rekatolizace jako lenící z Itálie. Vecchio je italsky starý.

Neznepokojují vás některé naše národní rysy? Třeba to, jak zacházíme se svými hrdiny?

Kdyby mě to netrápilo, musel bych být idiot. Už dávno jsem ale rezignoval na to, že jsem z národa, který je skvělý, čestný, statečný a krásný. Naštěstí tu vždycky byl a stále je segment populace, který je za ty nejušlechtilější hodnoty ochoten zaplatit daleko větší cenu, než si většina lidí umí vůbec představit. Možná že i to je odpověď na to, proč mají Češi potíže s hrdiny.

Vy byste položil život za to, v co věříte?

Je-li to něco, co za život stojí, nebo, něco, co cenu života má – jako třeba svoboda – pak ano. To přece asi každý člověk.

To nemyslím, spousta lidí uteče ještě dřív, než si takovou otázku vůbec položí.

Já se taky všeho bojím, ale nakonec stejně nemám na vybranou a jdu do toho. Máte ale asi pravdu. Už vím, že je spousta slušných lidí, kteří v sobě nemají tu schopnost, ochotu nebo chuť bojovat. Nejsou tak prostě nastaveni. Kvůli takovým lidem ale za to bojovat stojí. A musí to udělat někdo, kdo toho schopen je.

Když se člověk na vás dívá, je jasné, jak je pro vás důležitá nejen duchovní, ale i tělesná kondice.

To není můj výmysl, tahle idea tu přece byla odedávna a důvody jsou zřejmé. Ve světě lidí nestačí, aby člověk někam směřoval, vzdělával se a po celý život se snažil chápat souvislosti, musí být i silný, protože musí počítat s tím, že se dostane do konfliktu. A pak bude muset obhájit to a bojovat za to, čemu věří, a ochránit při tom nejenom sebe, ale i svoje blízké.

Když mi můj kamarád jednou tvrdil, že je pacifista, zeptal jsem se ho, co by udělal, kdyby někdo ohrožoval jeho maminku nebo sestru nebo dítě. Samozřejmě řekl, že by je bránil. Řekl jsem mu: Ale jak, když jsi pacifista? Není to tedy evidentně jenom otázka jednoho rozhodnutí.

Nebojíte se vypouštět svoje děti do tohoto světa?

Generace mých dětí se v tom světě orientuje asi lépe než já. Nic jiného nepoznaly. Já ještě ano. Dcera mi několikrát vmetla, že jsem jí strašně zkomplikoval život, že svět není takový, jak si myslela.

Co jste jí na to řekl?

Že to přece neznamená, že to je špatně. Za to, abychom předali tuto společnost generaci, která přijde po nás, v co nejlepším stavu, musí každý z nás každý den bojovat. A bojovat i proti těm, kteří tady na všech úrovních kraudou. Krást není normální. I kdyby to dělalo devadesát devět lidí ze sta, není to normální.

Jaký jste otec?

Myslím, že jsem asi lepší otec než partner.

Vy jste vůči ženám trochu skeptický, že?

Ne, vůbec ne! Žen si nesmírně vážím a obdivuji je. Ženy jsou ale silnější než muži. Zdá se mi, že jsou pro život daleko vybavenější. Jenom se bojím, aby se samy zbytečně nepřipravovaly o výsady, které mají. Ve světě mužů je překvapivě třeba kvůli svému egu snadno házejí za hlavu. A to je hrozná škoda. I tohle vede paradoxně k tomu, že muži představují být gentlemani.

Myslíte, že to tady nakonec dobře dopadne?

Myslím, že budeme všichni mrtví, pani doktorko. Moc bych si ale přál, aby po tomto světě, v němž žijeme teď, existoval nějaký jiný a pak třeba uvidíme, co se s lidmi stane. Bude-li nás to ale v tu chvíli vůbec zajímat.

Vy v jiný svět věříte?

Věřím, že to, co tady žijeme, není jediná forma života.

Vysvětlíte to, prosím.

Lidský druh je tady v této podobě několik set tisíc let a v poslední době se zdá, že tuhle planetu, která je v zajetí lidí, vybydluje. Jako bychom tady byli něčím navíc. Jsem přesvědčen o tom, že bez injekce kohosi bychom nemohli ve svém vývoji dojít takhle daleko. Musí tu být nějaký vyšší záměr, opodstatňující naši existenci. Je pro mě nepřijatelné smířit se s tím, že se člověk dostal do stadia, kdy beztrápně tuto nádhernou planetu ničí. To, čeho jsou lidé schopni, ať už vůči ní nebo sami sobě, by bez něčeho následujícího byl jenom výsměch lidskému druhu. Tato víra a přesvědčení mi dávají určitou naději.

Věříte, že nastupující generace bude rozumnější?

Ano, moc bych si přál, aby ano. Ale takových nastupujících generací už tady byly tisíce. A člověk je pořád stejný.

Z toho, kolik lidí vám jen za tu chvíli, co spolu hovoříme, volá, soudím, že máte

hodně kamarádů.

Ano. Není to tak dávno, co jsem svým kamarádům napsal, že jim děkuji za to, že díky nim můžu zůstat sám sebou, protože oni jsou mojí zpětnou vazbou. Díky nim vím, že jsem ještě normální.

Je to velký závazek vázat na sebe lidi?

Pro mě to není závazek, pro mě to je smysl existence. Kamarádství se musí pěstovat. To si u nás v Činoherním klubu často říkáme s Petrem Nárožným a ostatními kluky. Stane se, že se s někým dlouho nevidíte, a když se pak setkáte, uvědomíte si, že je najednou někde jinde, než jste vy, že jste se jeden druhému ztratili. Proto je tak strašně důležité si názory neustále ověřovat, cizelovat a precizovat je.

Zradil jste někdy někoho?

To víte, že jo. Učím se aspoň rozlišovat, koho jsem skutečně zradil, kdo se do mě jenom projektuje a vkládá do mě svá očekávání, své představy, ale i předsudky. Přitom jsem si vědom toho, že když se zachovám unáhleně, prchlivě, zbaběle nebo nedostatečně důrazně ubližuju a zrazuju při tom sám sebe. Hodně mi pomáhá to, že už vím, kdo jsem. Tedy myslím, že vím.

Kdo je pro vás největší autorita?

Vynechám-li ty, kdo ještě zaplatpánbůh žijí, pak bych jmenoval třeba pány Vojtěcha Cepla, Ivana Medka, Jana Wienera, Pavla Tigrida, Otakara Motejla, Leoše Suchařípu, Otu Ornesta, Vlastimila Brodského, Oldřicha Daňka, Arnošta Lustiga... Vždycky, když někdo z těchto mimořádných lidí odejde, uvědomím si, jak téhle zemičky umírají dospěli a zůstáváme tady jenom my děti. Navazovat na tyto mimořádné muže je takřka nemožné.

S jakými pocity jste hrál postavu inspirovanou Václavem Havlem ve filmu Ireny Pavlaskové Zemský ráj to napohled?

S panem prezidentem se dlouho znám, byli jsme si blízci. Docela mě vyděsilo, že mám ztvárnit postavu, kterou autorka rekonstruovala jako vzpomínku na dobu, kdy se s ním setkala jako mladé děvče. Ta postava spotřebovala obrovské množství energie, aby ožila. To mě překvapovalo. A taky jsem se bál, zda na mě nebude naštvaný.

A byl?

Nevím, od té doby jsme se spolu nesetkali. Ani nevím, zda ten film viděl.

Od začátku roku vás diváci mohou vidět hned ve dvou nových filmech. Prvním byla Hřebejkova Nevinnost. O čem pro vás je?

O tom, že máme odpovědnost za každou vteřinu svého života. Že nás nic nezbavuje viny a odpovědnosti za to, co jsme kdy udělali, i když to bylo kdysi dávno, i když jsme byli třeba mladí, nebyli jsme schopni dohlédnout důsledky, a navíc to bylo z lásky. Za všechno ve svém životě musíme zaplatit.

Myslím, že tenhle film je zajímavý a pozoruhodný, nejen v kontextu českého filmu, ale i v kontextu Honzovy tvorby.

Příští týden vstoupí do kin Autopohádka, kombinace animovaného a hraného

filmu, kde hrajete hlavní postavu. Máte pohádky rád?

Jsou nesmírně důležité, protože v nich – alespoň v těch českých – vítězí dobro nad zlem, což v životě nebývá úplně tak obvyklé.

V Česku se točí ročně přes dvacet hraných filmů. To je překvapivě hodně, ne?

Film stojí deset, dvacet, třicet milionů... Peníze na polovinu filmů, které se tady točí, bych dal raději na nějakou humanitární činnost. Považoval bych to za smysluplnější. Ale je moc těžké a možná i neslušné to takto hodnotit.

Československo byla filmová velmoc.

Měli jsme tu desítky světových režisérů, scenáristů, kameramanů, výtvarníků a dalších filmových tvůrců: když jel v šedesátých letech nějaký český film na mezinárodní festival, ucházel se vždy o hlavní ceny. Po okupaci v roce 1968 třetina těchto úžasných tvůrců emigrovala, třetina nesměla točit a třetina se nějak zkur...

Studenty neučili ti nejtalentovanější. Tvůrce, kteří dnes točí, spojuje často jen to, že točí ve stejné době. Kdyby na FAMU učil Miloš Forman, Pavel Juráček, Jan Němec, Vojtěch Jasný, Jiří Weiss, Ivan Passer, Jiří Krejčík, František Vlácil, Ladislav Rychman a další a další, tak by bylo všechno..., to by bylo vlastně všechno úplně jinak. Neřeším teď, že by třeba ani učit nechtěli.

Loni jste v seriálu Okresní přebor okouzlil diváky jako amatérský kapitán a trenér venkovského fotbalového mužstva. To vás bavilo, ne?

Chtěli jsme udělat protiváhu toho, co se teď u nás povětšinou v televizích dělá. Okresní přebor mám moc rád, když ale na něčem pracujete čtrnáct hodin denně, nemůžete říct jen, že vás to baví. Ta práce sama o sobě je docela drsná.

V čem je pro vás nejdrsnější?

Mívám často problém udělat práci, kterou udělat musím, natož abych dělal věci, které jsou nadstavbou té práce nebo z ní jen vyplývají. Jako třeba teď povídání s vámi. Jsem často tak unavený nebo vynervovaný, že večer už ani nemůžu hrát divadlo.

Jsou tyhle pro vás nepřijemné věci, které ale k vaší práci patří, tak nesnesitelné, že jste někdy uvažoval, že byste s hraním sekl?

Někdy?! Na co se mě to ptáte? Není den, abych o tom neuvažoval. To, že má někdo k něčemu předpoklady, je jedna věc, ale to, jak sám v sobě zpracuje. Důsledky toho, co dělá, je věc druhá.

Máte vůbec hraní rád?

Já to neberu tak, že z toho mám mít radost, doufám jen a moc si přeju, aby z toho měli radost diváci. To, aby byli spokojeni, vnímám jako povinnost. Když hraju v Činohéřku, často vidím, že radost mají. Cena, kterou za to platím, je veliká. Je to i cena, kterou platím za to, že mohu pracovat s lidmi, které mám rád. Jinak nemám a priori žádnou ambici.

Dana Braunová, Maagazín Právo

AKTUALITY

Evangelický sbor v Letohradě srdečně zve na **sborovou slavnost při příležitosti 90. výročí trvání sboru a 55. výročí vzniku samostatného sboru**, která se bude konat 19. června ve 14 h. Kázat bude br. synodní senior Joel Ruml a po bohoslužbách nás uvede do debaty „O budoucnosti církve“.

2. července ve 20 hod. se v evangelickém kostele v Letohradě koná **setkání s paní Petrou Škrdlíkovou**, jednou z autorek knihy „Dost dobří rodiče“ na téma „Neklidné dítě“. Srdečně zveme všechny zájemce.

Česká křesťanská akademie Letohrad pořádá 16. července v 19 h. v evangelickém kostele v Letohradě **přednášku prof. Erazima Koháka PhD: „Česká otázka dnes“**.

Poprvé ke Stolu Páně

- slavnost dětí 3. tříd

v neděli: 19. června v 8.45 h. v Lukavici,
26. června v 10.15 h. na Orlicí.

Povídání o Americe - barevné pouště, skály a skalní oblouky jižního Utahu s návštěvou inidiánů (2.). 8.6. v 18.30 h. Centrum pod střechem

Koncert pěveckého sboru Petrklíč

16.6. v 17 h. - Zámek, sál ZUŠ

Vernisáž výstavy Srandy kopec aneb Výstava kresleného humoru

19.6. v 15 h. - Městské muzeum

Absolventský koncert Pěveckého hlasového studia Letohrad

24.6. v 18 h. - Divišovo divadlo, Žamberk

PODEKOVÁNÍ

Děkujeme všem členům minulé farní rady za pomoc při spravování farnosti.

Děkujeme všem, kteří uklízeli na Kopečku před poutí. Děkujeme všem, kteří pomáhali při poutí.

Děkujeme těm, kteří celý květen zvonili na Kopečku. Ráno zvonili naši důchodci, paní Helena Živná a děti, večer.

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

16.5. Karla Hrdinu	74 let
20.5. Jindřicha Sršně	83 let
23.5. Vladimíra Šubrtu	76 let
1.6. Miroslava Matyáše	76 let
3.6. Jaromíru Sýkorovou	74 let

Lásku, úctu a věnost si slíbili

14.5. Pavel Marek
a Daniela Maříková

MEZINÁRODNÍ HUDEBNÍ FESTIVAL - Letohrad 2011

pořádá 4.–12. června Společnost F. V. Heka, Město Letohrad a Kulturní centrum Letohrad ve spolupráci s Městem Jablonné nad Orlicí, Obcí Horní Čermná, Obcí Lukavice, Řk. farností Letohrad a Farním sborem ČCE v Horní Čermné, pod záštitou hejtmána Pardubického kraje Mgr. Radko Martínka, za finanční pomoci Pardubického kraje a Nadace Život umělce

sobota 4.6. v 19.30 h. - Dům kultury v Letohradě - **předání Ceny města a předání Ceny Grand Prix za rok 2010 Jiřímu Pavlicovi a souboru Hradišťan**

ZAHAJOVACÍ GALAKONCERT: Píseň mé duše – Gipsy soul

neděle 5.6. v 18 h. - evangelický kostel v Horní Čermné - **VARHANNÍ RECITÁL Belgické inspirace:** J. L. Krebs, J. Pachelbel, J. G. Walther, F. Mendelssohn-Bartholdy, F. Peeters, G. Pierné. Pierre Thimus – varhany (Belgie) vstupné: 50/30 Kč

čtvrtek 9.6. ve 20 h. - kostel sv. Bartoloměje v Jablonném n. Orl.

VARHANY V PROMĚNÁCH STALETÍ: J. S. Bach, J. G. Walther, D. Zipoli, G. Quirici, M. Sawa

Waldemar Krawiec – varhany (Polsko) vstupné: 50/30 Kč

pátek 10.6. ve 20 h. - kostel v Lukavici

SMYČCE V GALANTNÍM STYLU:

J. Ch. Bach, J., M. Leclair, J. N. Hummel, A. Vivaldi, A. Rous – housle, Z. Rousová – viola, J. Škrdlík – violoncello, M. Jakubiček – cembalo, varhany vstupné: 50/30 Kč

sobota 11.6. v 19 h. - kostel sv. Václava v Letohradě - **ANTONIO VIVALDI**

- GLORIA

Solisté, orchestr a pěvecký sbor Familia Cantorum - řídí Petr Hoffmann. Eric Hallein – varhany (Belgie) vstupné: 80/50 Kč

neděle 12.6. v 15 h. – orlický kostel v Letohradě **ZÁVĚREČNÝ KONCERT**

Vivaldi – Čtvero ročních dob, **Antonín Dvořák – Serenáda pro smyčce E dur**,

J. Mráček – housle

J. Ondráček – violoncello

M. Mimrová - cembalo

Komorní orchestr Jaroslava Kociana

Bohuslav Mimra - dirigent

vstupné: 80/50 Kč

Předprodej vstupenek vždy 45 min. před zahájením přímo na místě koncertu.

www.mhf.letohrad.cz

Život Boží krtem přijal

15.5. Vojtěch Sysr
Jaromír Matyáš
Jaroslav Matyáš

NOVÁ FARNÍ RADA:

zvolení:

1. Štefan Čanda
2. Milan Jurenka
3. Vladislav Náhlík
4. Jiří Skalický
5. Miroslav Honzátko
6. Pavel Vychytil
7. Luděk Majvald
8. Leopold Paďour - Lukavice
9. Karel Halbrštát - Mistrovce
10. Petr Kaplan - Šedivec
11. Olga Doskočilová
z úřadu své funkce:
12. Marie Malá - Charita
13. Jana Skalická - katechetka
14. Václav Neruda - pastorační asistent
15. Jana Štěpánová - Orel
16. Václav Vacek - farář
jmenovaný farářem:
17. Vladimír Lux

ZASEDÁNÍ FARNÍ RADY 18. ČERVNA

Farní rada - pan farář poděkoval všem členům minulé FR za jejich práci, členy nové FR přivítal.

Slavnost dětí, které letos půjdou poprvé ke Stolu Páně, je připravena.

Biřmování – v neděli 2. října budeme s novým královéhradeckým biskupem a biřmovanci slavit svátost dospělosti.

Mezinárodní hudební festival - farnost je spoluorganizátorem, program uvádíme výše.

Koncert ZUŠ bude 6.6. v kostele sv. Václava v 17 h.

Kazatelna - Krajský úřad vyvolal schůzku (zástupci Kraje, Památkového ústavu, pana Pavla Tacla a farnosti o zapůjčení kazatelny z orlického kostela do Muzea tisku panu Taclovi. Úřady jsou pro zapůjčení, s biskupstvím stále jednáme.

Kopeček – stále sháníme peníze na opravu střechy kaple na Kopečku, do které teče.

O umožnění prohlídek na Kopečku v turistické sezóně stále jednáme s Městem.

Pomník pana faráře Buchtela – Město navrhuje přemístit pomník ke kostelu sv. Václava. Jsme pro uložení ostatků z dalších kněžských hrobů do hrobu Buchtelova na hřbitově a zrušené hroby nabídnout občanům. Na stávající náhrobky si mohou připevnit desku se jménem pochovaného.

Kunčický kostel – je třeba natřít žaluzie na věži a poopravit omítku. Pan Vladimír Tomek slíbil, že k opravě získá lidi z řad kunčických.

Byvalý hřbitov okolo kunčického kostela chceme přeměnit na parčík. S majiteli hrobů začneme jednat.

Orlický kostel – potřebné opravy si vzal na starost pan Ladislav Šponar. Před 300 lety byl kostel vysvěcen – připravíme informační brožurku.

Příští jednání FR - 15.6. v 19 h. na faře.

zapsala: Jana Skalická

22. ROČNÍK LETOHRADSKÉHO MHF

Závěr festivalu bude patřit letošního jubilan-
tovi Antoniu Vivaldimu, od jehož smrti letos
uplyne 270 let. Tomuto dnes velice populár-
nímu italskému baroknímu skladateli jsme
letos věnovali poslední dva koncerty.

Děkuji všem spolupořadatelům (Společnost
F. V. Heka, Město Letohrad, Kulturní cent-
rum Letohrad) a především všem sponzorům,
bez jejichž štědré podpory a pomoci by se
letohradský festival nemohl vůbec uskuteč-
nit. MHF Letohrad patří k nejlepším kultur-
ním akcím a počínům Pardubického kraje,
o čemž jistě svědčí stálá podpora Pardubic-
kého kraje i záštita samotného pana hejtmána
Mgr. Radko Martinka.

Využijte této jedinečné kulturní události,
která je vedle Kopečkové pouti, skvělého

letohradského sportu a dalších významných
aktivit jedinečnou vizitkou a prezentací naše-
ho překrásného města. Přijďte podpořit tuto
tradiční akci!

František Vaniček

Milý Františku Vaničku, Vy máte největší
podíl na Letohradském festivalu vám přede-
vším děkujeme.

PROGRAM ČAJOVNY POD STŘECHOU:

10.6. od 18 h. Turnaj ve stolním tenisu

24.6. - od 19 h. zábavný program k ukon-
čení sezóny.

V měsíci červenci a v srpnu bude čajovna
uzavřena..

PŘÍMĚSTSKÝ TÁBOR 2011

– to jsou čtyři prázdninové týdny, během
nichž se děti ve věku 6 až 13 let rozhodně
nebudou nudit. Potkají se s kamarády nebo
mohou poznat nové. Je pro ně připraven
bohatý program plný her, soutěží, tvoření.
Každý týden se vydáme za hranice Leto-
hradu (jednou jen za humna, podruhé o kus
dál) prožít dobrodružství, získat nové doved-
nosti.

Otevřeno je pondělí až pátek od 7 – 16 h. :
v pátek pouze do 15 h.

Jednotlivé týdny jsou tématicky zaměřeny,
činnosti se budou prolínat.

Na každý den je pro děti připraven program
s různými činnostmi a hrami. V případě příz-
nivého počasí vyrazíme k vodě.

Přihlášky je možné vyzvednout v Centru pod
střechou a charitě (Na Kopečku), na vrá-
tech fary nebo se dají stáhnout z internetu
www.uo.charita.cz a zaslat e-mailem.

Denní taxa 80 Kč (provozní náklady a lektor-
né) včetně ceny výletu.

Pro děti je možné objednat oběd (dva dny
předem) v jídelně p. Marek (asi 45 Kč za dět-
skou porci).

Dítě je nutné přihlásit nejméně 2 dny předem
před konkrétním týdnem!!!

**POZDĚJŠÍ PŘIHLÁŠKY NEBUDEME
TOLEROVAT! DÍTĚ, KTERÉ PŘIJDE
RÁNO NENAHLÁŠENÉ, NEBUDE TEN
DEN PŘIJATO!**

1. týden 11.–15.7.

„DETEKTIVNÍ PŘÍPADY SHERLOCKA HOLMESE“

Ve středu výlet do IQ parku v Liberci. Přib-
ližná cena výletu je 250 Kč.

2. týden 25.-29.7. „EXPEDICE AFRIKA“

Ve středu výlet na zámek v Častolovicích.
Přibližná cena výletu je 150 Kč.

3. týden 8.-12.8. „OLYMPIJSKÉ HRÝ“

Ve středu výlet na bazén a minigolf
v Dolní Čermné. Přibližná cena výletu je
150 Kč.

4. týden 22.-26.8. „PÁN PRSTENŮ“

Ve středu výlet na rozhlednu Suchý vrch.
Přibližná cena výletu je 150 Kč.

Změny vyhrazeny podle počasí.

Centrum pod střechou, Taušlova 714,

Letohrad, 561 51

Mob: 731 402 336 www.uo.charita.cz

e-mail: podstrechou@seznam.cz

FOTKY Z TÁBORA NAJDETE NA:

<http://centrumpodstrechou.rajce.idnes.cz/>

ČERVEN VE STREETU

Celý tento měsíc pokračuje téma První
pomoc!

Kaluž

Dobře si z dětství pamatuju ten strach.
Kalužím jsem se vyhýbala,
obzvláště těm čerstvým, po dešti.
Vždyť některá z nich mohla nemít dno,
třebaže vypadala jako jiné.

Stoupnu si do ní a najednou se celá pro-
padnu,
začnu vzlétat dolů,
a ještě hloub dolů
k odzrcadleným oblakům
a možná ještě dál.

Kaluž pak vyschne,
zavře se nade mnou,
a já navždycky uzamčená – kde –
s výkřikem neproniklým na povrch.

Teprve později jsem pochopila:
ne všechny nehody a neštěstí
vejdou se do regulí světa,
a dokonce i kdyby chtěly,
nemohou se stát.

Wisława Szymborska

Klarinet

Byl jednou jeden kluk. Takový už trochu
větší kluk. Asi třicet nebo čtyřicet mu bylo,
já nevím... A ten kluk byl smutný. Stalo se
totiž, že jel autem a pod kola mu vběhlo dí-
tě. Tříletý kluk se na chodníku vytrhl mámě,
které vzdoroval, a vběhl přímo pod auto.
Jmenoval se Jeníček. Nepřežil to. Od té doby
byl ten velký kluk smutný. Nebyla to jeho
vina. Nemohl nic dělat. Ale už napořád bude
mít to tělíčko před očima. Velmi se trápil...
Jednou našel doma pod postelí kufřík s klari-
netem, který tam ležel zaprášený a netknutý
už pěknou řádku let. Vzal ho opatrně do ruky.
Bál se, že už to nebude umět. Foukl do něj...
a šlo to! A tak hrál jako o život - hodinu nebo
dvě. (Zjistil, že spoustu skladeb si pamatuje.)
Když dohrál, cítil se moc a moc dobře.
Od té doby chodil každou neděli, když se
setmělo, na kopec nad vsí. Tam měl takové
místečko u lesa, za větrem, kam si stoupl,
a hrál Jeníkovi. Hrál nádherně! Zádumčivé
tóny klarinetu se nesly údolím a připomínaly
něco dávno zapomenutého, krásného a pod-
statného. Všichni lidé dole ve vsi vypnuli
v deset večer televizi a napjatě v tichu čekali,
až to začne. Všichni věděli, kdo v té tmě hra-
je, ale nikdo tam nikdy nešel. Nikdo o tom
před ním nemluvil, aby ho nevyplašili, a aby
nepřestal hrát.
A tak ten kluk s klarinetem zklidňoval mysl
lidí, těšil jejich duše a zjemňoval jejich srd-
ce... /M

STAŘÍ LIDÉ NEPATŘÍ „DO JEDNOHO PYTLÉ“

na slovo s Jiřinou Šiklovou

Senioři jsou v médiích zpravidla prezentováni jako homogenní skupina, která má společné potřeby i problémy. Socioložka Jiřina Šiklová ve svých přednáškách, článcích a knihách vytrvale upozorňuje na to, že jde naopak o velmi různorodou skupinu, kterou formovaly odlišné životní podmínky, historické události i individuální osudy. Od zjednodušujících stereotypů je proto třeba se oprostit.

Křivka demografického vývoje je neúprosná. Vypadá to, že by ti, kterým je dvacet nebo třicet, měli už teď začít myslet na dobu, kdy jim bude sedmdesát. Připadá vám přirozené, aby si mladý člověk zakládal penzijní spoření nebo třeba stavěl dům s bezbariérovými prvky, prostě aby myslel na stáří?

Myslet na stáří i v mládí mně připadá přirozené. Tak to bylo po staletí. Mladí lidé zakládali rodiny, měli děti, ukládali svoje přebytky – úspory – třeba tak, že přikupovali pole, stavěli domky, hájili tento majetek, grunt, pro sebe a své potomky. To všechno bylo i zajišťováním vlastního stáří. Všeobecné pojištění neexistovalo a každý byl za své stáří odpovědný. Když dnes mladí lidé – negeneralizujeme, ale rozlišujeme je – studují, také si tím nepřímo zajišťují svoji budoucnost. Neredukujeme to jenom na spoření. To

bychom uvažovali na úrovni ministra financí nebo „pojišťovák“.

Problematikou stárnutí se zabýváte už od sedmdesátých let. Za tu dobu se změnil způsob našeho života, realita, ve které se pohybujeme – a to nejen nástup technických vymožeností, ale i nové společenské zvyklosti, mění se normy... Jakým způsobem to podle vás ovlivnilo postavení seniorů ve společnosti?

Po stránce fyziologické se mnoho u člověka nezměnilo. Hůře dýcháme, vidíme, slyšíme, pohybujeme se pomaleji, stejně jako před půl stoletím. Došlo jen k civilizačním změnám, k mnoha objevům v medicíně, ale i v technice, a to všechno podstatně zlepšuje stárnutí člověka, ale i zpětně na něho negativně působí. Současní staří lidé používají brýle, sluchadla, implantáty, zubní protézky, lepší berle, jsou výrazně zdravější, žijí mnohem

déle, a to i s chronickými nemocemi, na které dříve rychle umírali.

Tyto změny v prostředí kolem nich jsou pozitivní. Současně tyto změny jsou až příliš rychlé, staří se jim obtížněji přizpůsobují. Tím je někdy podmíněn dojem, že staří lidé již nestačí, mnohému nerozumí. Kdyby nadále žili ve svém, jen málo se měnícím prostředí někde na venkově, tak by obraz starého člověka byl příznivější. Staří lidé jsou vzdělanější. Bohužel, proces změn je tak rychlý, že to někdy vyvolává dojem, jako by byli zmatení. Hůře a pomaleji se těmto změnám přizpůsobují a to je patrné zvláště ve městech, kde dochází k přestavbám celých čtvrtí a novým způsobům komunikace. Mobilita starého člověka je určitě snížena.

S vitálními, sebevědomými, pěkně upravenými seniory, kteří si tuto fázi života viditelně užívají se Češi nejčastěji setkávají na západ od našich hranic. V čem je to „kouzlo“? V ekonomické soběstačnosti? V klimatu panujícím ve společnosti?

A jsou-li v jiných zemích staří lidé vnímáni jinak než u nás, čím je to způsobeno?

Tento obraz je klamný. Ti staří a sebevědomí lidé, kteří k nám přijíždějí, jsou většinou turisté, tedy relativně bohatí a zdravotně dobře komponovaní lidé. Jinak by již na dovolenou do zahraničí nejezdili.

Pojem ageismus jako určitá averze vůči starým lidem vznikl na Západě také již před 50 lety. Tedy nedělejme si iluze o postavení starých lidí na západ od nás. Tu skupinu starých, která si stěžuje a žije relativně špatně, tu na dovolené u nás nepotkáme.

O důchodcích se většinou mluví jako o určité homogenní skupině. „Potřeby seniorů, zařízení pro seniory...“ Každý starý člověk je ale přece úplně jiný. Jedna sedmdesátice vypadá a cítí se jako stařenka, její vrstevnice je opálená od moře, líčí se a chodí na gymnastiku. Podle jaké-

ho klíče tedy ke starým lidem přistupovat? Co jim nabízet jako sociální naplnění?

Správně konstatujete, že taková generalizace, tedy zevšeobecnování a dávání starých lidí „do jednoho pytlé“ je chybná. Doufám, že i moje přednášky a články přispívají k tomu, abychom již konečně přestali s tímto přístupem. Staří lidé jsou nejvíce rozrůzněnou věkovou skupinou. Mají za sebou velice odlišný život, generačně podmíněné zkušenosti, dobré i zlé, mají rozdílné vzdělání, zájmy a všechny je zahrnovat do jednotné kategorie dané jen věkem, to je omezený přístup. Vyskytuje se to, ale je to nesprávné zjednodušení. Představme si, že by někdo zahrnoval lidi všech profesí, inženýry, lékaře, učitele, údržbáře, čišníky i asfaltéry, lidi z města i venkova, chudé i bohaté, invalidní i sportovce jen do kategorie „dospělí“! U starých lidí to tak ale chybně děláme. Svědčí to o omezenosti toho, kdo to takto formuluje. Samozřejmě, ve sčítacích arších a vůbec ve statistice se toto vyskytuje. Braňme se tomu.

V jednom rozhovoru jste řekla, že každý člověk, bez ohledu na věk, by se měl snažit vypadat dobře. Jedním dechem ale prohlašujete, že nechat si odstranit vrásny je projevem nedospělosti. Kudy tedy vede hranice? Barvení vlasů je přijatelné, ale chirurgický zákrok už ne? Nebo je měřítkem spíš množství času a pozornosti, které člověk svému zevnějšku věnuje?

Nevím zda jsem odpovídala jedním dechem, asi jsem se mezi tím i nadechla. Něco jiného je „údržba“ a něco jiného je nepřijetí věku, tedy naprosto samozřejmých změn. To ale platí i pro jiné věkové skupiny.

Pocítujete i vy sama na sobě průvodní znaky stárnutí, které jste tak pěkně ukázala v Deníku staré paní?

Kdybych toho nebyla schopna, asi byste se mně ani neptala. Kdybych nepozorovala změny na sobě, tak bych byla nenormální. Člověk neschopný sebereflexe je ubohý, i když je mladý. Tam se to dá omluvit nezralostí a sníženým intelektem, který se snad časem změní. Změny, tedy proces stárnutí, pozorují i malé děti. I osmiletá holčička řekne, že na to, aby si hrála třeba s kyblíčkem, je již stará. Samozřejmě, že pozorují změny provázející mé stárnutí. Poprvé jsem si je uvědomila, když mně bylo 25 let a byla jsem jednou z nejstarších prvorodiček v porodnici v Podolí. Zdravotní změny na sobě samé považuji za „mému věku přiměřené“. Více

by se mělo mluvit o tzv. funkčním věku, tedy zda a jak člověk stačí požadavkům, které jsou kladeny na jeho věkovou skupinu. U dětí to je stanoveno, ve stáří se někteří psychologové a sociologové teprve pokoušejí takovátá kritéria objevit. Celý život jsme zvyklí sebe sama porovnávat s těmi druhými. Tak abychom toto mohli dělat i v té poslední fázi života.

Stereotypní obraz seniora jako nespěvného, neužitečného jedince, který už nečeká od života víc než slevu na zdravotnické pomůcky, je způsoben předsudky ve společnosti. Jak ale společnost takových předsudků zbavit?

To je právě chyba v mediálním obraze, že zjednodušují a generalizují poznatky z jedinců či malé skupiny lidí, kteří jsou opravdu v neutěšené sociální nebo zdravotní situaci, na celou věkovou skupinu. Tím se degraduje obraz celé skupiny. V tomto případě všech starých lidí. A podle takto prezentovaného image pak o starých lidech uvažujeme a tak si je představujeme. Takové časopisy, jako je *Psychologie Dnes*, to určitě nedělají.

Pozorujete u mladých lidí, studentů, že by začínali uvažovat jinak než generace jejich rodičů – tedy bez předsudků vůči starým lidem, ale třeba i minoritám nebo v gender oblastí? Projevuje se na nich fakt, že celý svůj život prožili v demokratické zemi, že měli a mají neomezenou možnost kontaktu se světem?

Prosím, nezobecnujte, nikdo nemluví „jako“ generace. Podobně jako staří lidé, ani vysokoškolská studenti nejsou jednotnou skupinou, ale jsou diferencováni dle oborů a stupně své inteligence. Ta početně nepatrná skupina studentů, tedy posluchači FF UK oboru sociální práce a sociologie, kterou jsem učila a které občas ještě přednáším, neuvažuje tak, jak je to někdy prezentované v médiích. Doufám, že je tomu tak i na jiných vysokých školách. Novináři ale často prezentují výrok jednotlivců, jako by to byl názor celé skupiny.

Analýzy prováděné například Sedlákovou a Vidovičovou rozebírají obraz seniorů v médiích, ale neprezentují to jako názory lidí, názory studentů a skupin.

Jen jako mediální obraz, a ten se liší od skutečnosti. Mediální obraz musí být zajímavý, aby si lidé noviny koupili nebo aby sledovali takový pořad v televizi. Výše zmíněné socioložky toto odlišují, ale čtenáři to nechtou přesně a poznatky převádějí a myslí si „že to tak je“.

Samozřejmě, že i studenti jsou ovlivněni tiskem a mediálním obrazem, ale poměrně málo. Jsou to inteligentní mladí lidé, kteří čtou a vědí, že lidé jsou diferencováni.

Mediální obraz starých lidí zjednodušuje, prezentuje staré lidi jako homogenní skupinu, závislé a závistivé lidi a mnozí tomu zpětně podléhají. Ale studenti jsou tak inteligentní, že to rozlišují. Když se dříve studenti učili, že všichni milujeme Sovětský svaz a generalisima Stalina, tak to taky rozlišovali.

Eva Jedelská, Psychologie Dnes č.4/2011

ZYGMUNT BAUMAN O SOUČASNOSTI

„Získat návod na šťastný život je stále těžší. Možností kolem nás je mnoho a záleží na nás, jakou cestu budeme následovat. Naše úzkost je proto nekonečná...“

... Současnosti říká tento polsko-britský filosof tekutá modernita. Označuje tak svět bez pevných vazeb, ustálených pravidel a jistot, v němž vše vzniká „za pochodu“, dočasně. Svět se podle něj skládá z lovců a lovených, ze zaměstnaných a nezaměstnaných, z globálů (vzdělaných lidí, schopných cestovat) a lokálů (nevzdělaných, odkázaných na místo, kde žijí).

„Tekutá“ společnost je podle náruživého levicového intelektuála Baumana nejistá a nejednoznačná. „Jako by žádná možnost nebyla tou správnou, protože možnost přesně opačná nabízí neméně lákavý životní styl,“ říká starý muž, když mluví o rozpolcenosti mezi touhou po bezpečí a touhou po svobodě. „Nemáme pevná pracovní místa, a pokud je máme, moc se nám nelíbí, chceme jiná. Máme-li svobodné povolání, chceme jiné – ještě svobodnější – a doufáme, že takové brzy najdeme, i když bude stejně nejisté jako to předchozí. Věčně se měnící prostředí nás odsuzuje do role těkajících hráčů, kteří nikdy nevědí, co z čeho kápně, kam by se měli vrátit, s kým se seznámit a z čeho získat nějaké výhody...“ říká Bauman vlídně, bez zahořklosti a skepse.

Jeho přednášky rezonují s mladým publikem, protože logicky právě studenti a lidé na prahu středního věku nechtějí skončit u jednoho nudného povolání, stále něco hledají a doufají, že budou v životě šťastnější, než byli jejich rodiče. „V případě rození dětí odkládají lidé celoživotní závazek. A to je problém, protože čím víc jej odkládáte, tím těžší je se rozhodnout. Jsme zcela pohlceni životem, jenž neobsahuje péči o děti. Vmáchnout do svého života další lidský život je mimo chápání většiny lidí,“ říká Bauman, otec tří dcer.

„Jednoho tématu se nemohu zbavit celý život: Odkud se bere zlo?“ říká Bauman a oči mu planou rozčilením. Jako mladý, dočteme se v jeho esejích, si myslel, že zlo pochází z třídního rozdělení. „Pak přišli komunisté, třídy zrušili – a zlo vesele existovalo dál, silnější a nebezpečnější. Další návrh byl, že zlo pochází z absence demokracie. Dobrá, máme

JAKO DĚTI

Přítomnost ženy! Kdykoli? Ó ne!

Spoluprožívané může být láskou, která jde proti lásce.

Teprve v bolesti jsme jako děti:

hledáme matku. Takové dítě:

neví, a už pláče!

My také nevíme, ale pláče

teprve potom...

Vladimír Holan

demokracii. A co? Zlo a utrpení vidíme všude kolem sebe...“ konstatuje Bauman a dodává zcela vážně: „Na otázku, kde se bere zlo, jsem nikdy nenašel odpověď. Pokaždé, když jsem vložil své naděje do nějaké změny ve společnosti, ukázalo se, že jsem se mýlil. Takže – jsem zkrachoval,“ říká muž, jehož kniha o principech zla „Modernita a holocaust“, poprvé vydaná v roce 1989, z něj učinila žijící legendu.

Přitom znovu opakuje, že až do roku 1968 se necítil být Židem.

U jeho ženy tomu bylo jinak. Narodila se jako Janina Lewinson ve Varšavě do asimilované, vzdělané a movité židovské rodiny lékařů. V září 1939 byla Janina, její sestra i jejich matka sestěhovány do varšavského ghetta, z kterého později utekly. Zprávu o smrti otce – důstojníka – při masakru v Katyni se Janina dozvěděla na polském venkově, kde se skrývala před nacisty. Uviděla článek v novinách rozprostřených na stole; loupala na nich brambory.

O svých zkušenostech napsala tato žena „se snivou, přemýšlivou povahou“, jak ji charakterizuje manžel, dvě knihy. Zygmunt Bauman své nejzávažnější dílo „Modernita a holocaust“ napsal právě pod vlivem první z nich, Janiných deníků z ghetta pojmenovaných „Jitřní chlad“. „Obludné věci nedělají obludy, vysvětlila mi žena svou knihou. Kdyby je dělaly obludy, bylo by to snadné. Jen bychom obludy posbírali a zavřeli je. Skutečná tragédie spočívá v tom, že obyčejní, normální, slušní lidé páchají v určitých situacích zvěrstva,“ definuje základní ideu své knihy Bauman.

Životní osud jeho ženy tak ovlivnil jeho pojetí holocaustu. „Do té doby pro mě byl holocaust jen obraz v rámečku. Kniha mé ženy mi otevřela oči v tom, že to není dvourozměrný obrázek, ale trojrozměrné, neustále pohyblivé okno. Když se oknem podíváte, vidíte, že důvody, které holocaust přivedly, jsou stále přítomné, i když ne kondenzované na jednom místě, ale jaksi rozptýlené po světě,“ říká muž, jehož díla jsou pro miliony čtenářů po celém světě závaznou mapou moderní společnosti.

z rozhovoru V.Bednářové, Pátek LN

Foto: Ladislav Palát

NADÁNÍ VERSUS PÍLE

Co hraje v životě větší roli?

Potřebujete mít výrazný talent, abyste uspěli v konkurenci? Na tuto věčnou otázku přináší různé doby a školy různý pohled. Ve svět-le expanze asijských států odpověď dostává novou podobu – hrozí, že píle Asijsců převál-cuje jakýkoli evropský či americký talent?

Je možné, že končí čas příruček typu „Objevte své skryté nadání“ nebo „Každý může být úspěšný“. V USA i zbytku světa nedávno zaznamenal velký čtenářský ohlas novinář a spisovatel Malcom Gladwell, který v bestselleru Mimo řadu tvrdí, že důležitější než jakékoli nadání je tvrdá práce. Opírá se přitom o studii, kterou před patnácti lety vypracoval psycholog K. Anders Ericsson se svými dvěma kolegy z berlínské Akademie múzických umění. Ti roztřídili všechny její houslisty do tří skupin: v první skupině byli studenti s vyhlídkou na kariéru světových sólistů, ve druhé ti, kteří byli hodnoceni jako „dobří“ a ve třetí pravděpodobně budoucí učitelé hudby na veřejných školách. Všem houslistům pak položili tutéž otázku – kolik hodin máte od chvíle, co jste poprvé vzali do ruky smyčec, přibližně odčvičeno?

Všichni hudebníci ze všech tří skupin začali s hraním zhruba ve stejném věku – kolem pěti let a v prvních letech cvičili podobně poctivě, asi dvě až tři hodiny týdně. Kolem osmého roku věku se však začaly projevovat první nápadné rozdíly. Nakonec ti nejlepší z dvacetiletých studentů měli odčvičeno celkem deset tisíc hodin. Naopak ti průměrní stihli za svůj hudební život jen osm tisíc hodin a budoucí učitelé pouhé čtyři stovky.

Deset tisíc hodin k mistrovství

Ať už chcete být skladatelem, spisovatelem, krasobruslařem, klavírním virtuosem, šachistou nebo třeba špičkovým zločincem, chcete-li obstát v jakémkoli oboru, měli byste mít za sebou 10 000 hodin tréninku. Zatím prý nikdo nenarazil na skutečně prvotřídního mistra, který by měl odčvičeno méně. Gladwell to dokazuje na příběhu několika známých a úspěšných lidí. Například to, že většina lidí má nyní v počítači software od Billa Gatese, není jen zásluha jeho génia. Ve svém životopise uvádí, že již v šedesátých letech měl k dispozici ve své elitní škole jako v jedné z mála počítačovou učebnu, kde trávil veškerý svůj čas. Vynechával ostatní hodiny a veškerou energii dal do programování. Získal tím náskok proti ostatním – v té době počítač měl málokdo a téměř nikdo na něm netrval tolik času od raného mládí. Hvězdnou aureolu bourá i kolem skupiny Beatles. Geniální hudebníci? Nikoli. Pouze měli neuvěřitelný trénink: během dvou let hráli v Hamburku téměř sedm dní v týdnu, často i osm hodin denně. Po této přípravce se pak „den ze dne“ stali slavnými.

Konec individualismu

Další „pecku“ dostává dosud téměř nezvrat-

ná víra v individualismus. Naopak, největší chybou, jíž se prý dopouštíme, je uvažování o úspěchu jako o něčem, co máme pouze my v naší moci a čeho můžeme dosáhnout pouhou tvrdou prací. Fakt, že se někdo stane výjimečně úspěšný, jen částečně leží na jeho individuální snaze. Velkou roli hraje dobré načasování – musíte začít s určitým oborem ve vhodnou dobu – a mít ještě ideální podmínky okolo sebe.

Cokoli se člověku děje, není jen na jeho zodpovědnosti. Ačkoli si každý může svým způsobem nějak osud ovlivnit, je tu stále společnost okolo něj, která má velký vliv na to, co se každému z nás bude dít. Co děláme jako komunita jeden pro druhého, je stejně tak důležité jako to, co děláme sami pro sebe. Zní vám to jako socialistické myšlenky? Je to tak, časy se mění a zdá se, že klima, které nabourala finanční krize, posouvá kyvadlo společnosti na opačnou stranu, než kde si dosud lebedila.

Pílní Asiaté

Jako psychologka vnímám otázku nadání versus píle za špatně položenou. Potřeba je obojí a odpověď není průzračně jednoduchá. Podle toho, jaké výzkumy se rozhodneme citovat a jiné vynechat, můžeme dojít

Mimo jiné píše: „Mnoho lidí se podivuje, jak je možné, že čínští rodiče stále vychovávají až stereotypně úspěšné děti, které vynikají v hudbě, matematice a dalším. Já vám řeknu, čím to je. Zde je seznam věcí které mé dcery Sophia a Lousia nikdy nesměly: hrát si s ostatními dětmi, dívat se na televizi, hrát počítačové hry, vybírat si samy volitelné předměty, dostat jinou známku než jedničku kromě tělocviku a dramatického kroužku, hrát na něco jiného než na piano a housle a účastnit se školní besidky. Někteří západní rodiče, kteří se považují za přísné, nutí děti cvičit na hudební nástroj půl hodiny denně, maximálně hodinu. Pro čínské matky je první hodina pohodička. Až u druhé a třetí hodiny musí dítě trochu utít.“

V jednom výzkumu americké matky řekly, že stresovat děti kvůli akademickým výsledkům není dobré. Podle Amy Chua se čínské matky domnívají přesný opak. Píše „Čínské matky vědí, že jejich děti mohou být nejlepší a že výsledky ve škole nebo v čemkoli jiném jen reflektují způsob výchovy doma. Číňané totiž na rozdíl od západních rodičů rozumějí tomu, že nic není legrace, dokud to člověk skutečně neumí. Děti ze své přirozenosti moc pracovat nechtějí, je nutné je do toho nutit

Foto: Ladislav Čech

k preferování jedné či druhé polaroty. Postřeh o tréninku 10 000 hodin může být správný, ovšem to nevysvětluje, proč jedni vytěží ze stejné poctivého tréninku víc a druzí méně. Také se nevztahuje na všechny obory a nebere v úvahu příklady neskutečně nadaných malých dětí.

Nicméně změna pohledu a následný rozruch kolem něj je zajímavý. Důvodem mohou být mimo jiné současné obavy z poklesu významu západní kultury kvůli expanzi Asie. Za ní totiž jednoznačně stojí píle. V nedávno vyšlé knize Číňanky Amy Chua Bojová píseň tygří matky autorka srovnává čínskou a americkou výchovu. Chce dokázat, že za současným úspěchem mnohých Číňanů například na amerických univerzitách stojí tvrdá práce.

a řídit jejich volný čas. Jakmile dítě začne v něčem excelovat – v pianu, baletu, matematice – získává spoustu obdivu a pochvaly a v tu chvíli se to stává zábavou.“

Její slova potvrzují i výzkumy – ukázalo se, že zatímco americké děti „mrhají“ svým volným časem ve sportovních týmech, čínské děti se doma učí s rodiči, kteří výuce svých potomků věnují desetkrát víc času než Američané.

Achillova pata?

Jak nakonec ukazují i mezinárodní srovnávací texty školáků PISA, Asie se i Evropanům skutečně špatně dohání. To, že mají malí Číňané či Korejci daleko kratší prázdniny, delší školní dny a mnohem více domácích úkolů, se prostě nějak projevit musí. Nemá

NEMÁME VÍZIE, IBA BLONDÍNY A MASERATI

Takmer 90 percent Čechov je podľa posledného prieskumu znechutených z politiky a myslí si, že je úzko previazaná so záujmami bohatých podnikateľov. Český sociológ IVAN GABAL hovorí o totálnom fiasku. Stredná Európa podľa neho vo svete stráca dych, pretože ju príliš zamestnáva politikárčenie.

Koalícia Petra Nečasa prekonala najväčšiu vládnú krízu. Naozaj je po kríze?

Nie je, pretože nezmizli jej korene. A to je odvodzovanie politiky, profilovanie programových cieľov a správanie sa strán, čo je pre koho dôležité v politike, kedy to stráca zmysel a kedy nie. O tom, ako sme sa do tejto situácie mohli dostať, ako môžu triasť českou vládou 26-ročné blondíny, o tom sa rozprávam s mnohými ľuďmi, ktorí stáli pri revolúcii v roku 1989 a cítia spoluzodpovednosť za vývoj v krajine. Zhodli sme sa, že je to totálne fiasko.

V čom?

V 20-ročnom vývoji súťažili dve koncepcie

to preceňování píle však přece jen nějak háček?

Jak taková výchova k píli ovlivňuje dětskou osobnost? Výchova, ve které rodiče dítěti od malička plánují jeho cíle a „postarají“ se o to, aby je svou píli dosáhlo, je charakterizováno nedostatkem respektu vůči osobnosti dítěte a nedůvěrou v jeho vlastní schopnosti. Nedává dostatek prostoru dítěti nalézt si vlastní potěšení a radost ze sebeuplatnění. Přebírá ambice svých rodičů, které jsou si mimochodem velmi často podobné – z dětí se mají stát klavírní virtuosi, baletky či ředitelé významných společností. Dítě dosahuje dobrých či skvělých výsledků proto, že se bojí – bojí se, že ztratí přízeň rodičů. Nemá dostatek tzv. nepodmíněné lásky.

Z vnějšího pohledu může být velmi úspěšné, dosahovat met, které v naší civilizaci považujeme za významné, ale vnitřní svět takového dítěte je pravděpodobně plný neuróz a v podstatě prázdný. Jeho systém výchovy v něm vybuďoval vnitřní motivaci, nepřilnulo k něčemu, co by skutečně mělo rádo. Ve svém životě se bude se svou prázdnou časťou potkávat - i když dosáhne veľkého úspěchu, pocit radosti se nedostaví. Domnívám se, že demokratická výchova, která je převážně cílem v západní civilizaci, je konkurenceschopná. Problém je, že demokratická výchova v mnoha rodinách zůstává na půli cesty. Rodiče se jakoby obávají v dítěti úplnou autonomii pěstovat a vracejí se nedůsledně k výchově autoritativní – dětem z ničeho nic stanovují cíle nebo za ně řeší jejich problémy. Místo aby rozvinuli přirozenou píli dítěte, mohou vlastní nedůsledností děti naučit přístup „ono se to nějak zařídí“

*Barbara Hansen Čechová,
Psychologie Dnes č.4/2011*

vytvárania politiky a zmyslu transformácie. Jedna koncepcia bola, že treba dostať krajinu do západného sveta, o čo sme sa v histórii viackrát pokúšali, ale nepodarilo sa nám to. V roku 1989 sme dostali ďalšiu šancu a zmysel transformácie sme videli v tom, že sa pripojíme k Západu. Tieto geopolitické ciele nám definovali priority, vedeli sme, že musíme byť v zhode so západnými krajinami i systémom hodnôt, ktoré sú pre západnú civilizáciu dôležité. Boli sme ochotní obeťovať niečo zo svojho komfortu, aby sme to dosiahli. A druhý koncept bola ekonomická prosperita, aby sme sa mali dobre.

Teraz to už neplatí?

Než sme harmonizovali naše krajiny s právom a inštitúciami únie, držali sme ten hodnotový rámec. V roku 2004 sme to dosiahli a stali sme sa členmi Európskej únie. Slovensko ešte usilovalo o prijatie eura, to malo vplyv na politikov, udržiavalo disciplínu Ficovho kabinetu. My sme ten horizont akoby stratili. Navyše v tom čase odišiel Václav Havel z postu prezidenta, takže celá tá filozofia a mentalita, ktorá normovala naše správanie, stratila politickú personalizáciu a oporu v autorite hlavy štátu. My sme sa zrazu dostali do politiky blondín, bezpečnostnej agentúry, úplatkov na kabelky, Maserati. Zrazu nie je dôležité, kam smerujeme, ale koľko si z toho dokážeme zarobiť peňazí pre seba. Oproti hodnotám geopolitiky prevládla hodnota pôžitku a osobného majetku, bez ohľadu na jeho legálny pôvod.

Kde je dnes Slovensko?

Na Slovensku sa po veľkom ťahu na euro tiež objavili politické elity, ktoré sa dostali k peniazom spôsobom, o ktorom môžeme diskutovať a ktorým mohlo prekážať to transparentné európske prostredie a tlaky. Takže, ak sa mohli obrátiť k tomu chrbtom, tak sa obrátili. Nechceme to hodnotiť na Slovensku, ale u nás je to veľmi vyhrtené. Objavili sa tu politici, ktorých alfou a omegou je dostať sa pod rúskom reformných krokov a protikorupčnej rétoriky k veľkým zákazkám pre seba a kamarátov. A kamaráti im za to dajú peniaze na voľby.

Politika ako verejný záujem skončila?

Áno, politika ako hodnotovo motivované úsilie na dosiahnutie nejakého výsledku skončila, a začali to robiť ľudia, ktorí sa predvzdajú svojím majetkom.

Je to dočasné?

Ak v tých dvoch koncepciách na jednej strane pridáte, tak na druhej uberiete. Ak sa viac zameráte na nekalé zárobky, tak výsledok je aj ten, že posledné dve české vlády kašľú na to, či budeme v prvej lige.

Tak sa logicky objavujú ruské investície, mafíania a kmotri. Táto politická kríza sa začne meniť na bezpečnostný problém.

Čo presne to znamená?

Odbúranie hodnôt sa u nás začalo už za Topolánkovej vlády a zrazu sa objavili tvrdé prehy: Česká republika prehrala s ruskými spravodajskými službami boj o radar, skoblabovali sme v predsedníctve v únii, nenašli

sme vhodnejšieho prezidenta, než je protieuropejský a medzinárodne izolovaný Klaus.

A vyvrcholilo to obvineniami z podplácania členov Vecí verejných, či plánom ich neoficiálneho šéfa Bártu na prepojenie ekonomickej a politickej moci. Čo z toho vás prekvapilo najviac?

Miera primitivizmu, nevzdelanost' a ten štýl, my budeme mať dobré autá a blondíny a je nám jedno, že vy budete na dne. To je Rusko.

Sklamala vás vláda Petra Nečasa?

Hlвне spôsobom presadzovať reformy zastrašovaním voličov, že pre Grécko nebudú mať na dôchodky. Čo je štát štátom, tak je tu pre bezpečnosť, súdržnosť a solidaritu občanov. Ak stratíte pozitívnu víziu hodnôt, tak začnú vládnuť silové nástroje a zastrašovanie. Podľa mňa to tie politické elity oslabuje. Premiér Nečas, ktorý je z generácie politikov hodnôt, sa ocitol v koalícii politikov, ktorým tak na hodnotách nezáleží a s nimi sa ťažko hľadá dohoda. Predstava, že niekto z týchto politikov celého regiónu, nielen Česka, by mal dnes s prejavom vystúpiť pred oboma komorami amerického Kongresu a dať nejakú víziu, tak to je z kategórie pristávania na Marse.

Znie to dost' bezvýhodiskovo, kam to smeruje?

Česká verejnosť si musí uvedomiť, čo chce. Systém je nastavený tak, že ak sa znemožnia politici, tak sa môžu vymeniť. Česi si musia ujasniť, či chcú patriť do Európy alebo do pomerov porovnateľných s Ruskom či Ukrajinou. Po tom, čo sa deje v arabskom svete, už sa nikto nebude zaoberať strednou a východnou Európou. Ide len o to, či sa udržíme v prvej lige, ktorá postupuje veľmi rýchlo a my jej nie sme nápomocní. Keď sa západná Európa rozhodla, že bude nejakým spôsobom riešiť krízu eura, môžeme do istej chvíle hovoriť, riešme to inak, ale keď padne rozhodnutie, tak už sa len môžeme rozhodnúť, či do toho ideme alebo nejdeme. Zbavujeme sa možnosti rozhodovať o vlastnej budúcnosti a byť pri rozhodovaní veľkých celkov, ako je EÚ.

Takže stredná Európa potrebuje vymeniť politikov?

Tým politikárčením unikajú veľké témy, dôležité veci. Žiadať obeť od ľudí pre reformy môžu len politici, ktorí majú veľký kredit. U nás táto koalícia kredit stratila a bude strácať súdržnosť. Keď porovnáte obdobie od vzniku republiky po rok 2004 a po vstupe do únie, tak to je obrovská strata tempa, výkonnosti, výsledkov a významu. Posledný pokus, čo bolo české predsedníctvo, nás na konci poškodil. Pokus o obnovenie nášho významu budú musieť urobiť noví politici.

Blízkost trpčícího člověka je pro každého velikým darem. Buď od něho utečete, anebo zůstanete a cosí se dozvíte o skryté tváři světa...

Stanislav Krátký, biskup

Foto: Kamila Králová

NĚKDY JSEM MĚL POCIT, ŽE BOLEST TĚCH LIDÍ PŘÍMO SLYŠÍM...

V loňském roce vyšel v Itálii a Francii komiks italského kreslíře Igorta (1958) pod názvem *Les Cahiers Ukrainiens*. Autor v něm předkládá vlastní zážitky z Ukrajiny, vzpomínky lidí na uměle vyvolaný hladomor v letech 1932-1933 a na sovětskou dobu obecně.

Věděli jste něco o dějinách Ukrajiny a hladomoru?

Něco jsem věděl. Když na něčem pracuji, studuji dané téma, ale neměl jsem ponětí o rozměrech, kterých ve 30. letech hladomor nabýval. Byl jsem z toho zmatený. Když jsem se ptal lidí, které jsem potkával na ulicích, a žádal je, zda by mi v krátkosti nevyprávěli o tom, jaký byl život za komunismu, uvědomil jsem si, že se ptám těch, kteří ten krutý hlad přežili. Bylo to děsivé. Chtěl jsem prostě vyprávět o tom, jak se žilo, o tom, co jsem viděl já. Zůstává smutek a bolest z nevyjádřeného smutku, který hladomor způsobil. Rusové jej dodnes popírají, neuznávají jej jako genocidu.

Jak si vysvětlujete, že mnoho Ukrajinců zažilo teror komunismu, a přesto si přejí jeho návrat, touží po „vládě silné ruky“?

Ty hrůzy se odehrály před osmdesáti lety. Mnozí o nich slyšeli od svých rodičů, ale vyrůstali v komunistickém světě, kde věci, koneckonců, snad byly lepší než dnes. Ukrajina dneška má sice větší svobodu, ale žije ve strádání.

Jak moc téma ovlivňuje tvorbu komiksu? Měl jste nějaké problémy, když jste psal a kreslil svou knihu?

Mnoho problémů. Pro vypravěče příběhu je velmi obtížné čelit skutečným příběhům. Musíte najít odlišný přístup, abyste mohla nechat prožít čtenáře věci, které zažíváte a posloucháte vy. Rozhovor je například plný života, ale ten život není jen ve slovech. Takže velkým problémem bylo najít ten

„správný tón“, který by to vše sdělil. Sdělil to, co jsem viděl a zažil.

Na konci knihy uvádíte seznam zemí, které uznaly hladomor let 1932-33 jako genocidu ukrajinského národa. Chybí tam řada evropských demokracií včetně Itálie a Francie. Co si o tom myslíte?

Prostě si myslím, že to je součást dnešního pokrytectví. Ekonomické vztahy a ekonomie někdy převládají nad etikou.

Na Západě obecně platí, že intelektuálové jsou zaměřeni doleva a nestydí se nás poučovat o tom, jak skvělé bylo komunistické zřízení. Lidé vyrostlí v demokracii nemají asi ponětí o tom, co to byl komunismus v praxi...

Ano, v tom to je, v západních zemích byl komunismus viděn velice romantickým a idylickým způsobem. Věděli jsme, že Stalin dělá strašné věci, ale většina starých intelektuálů chtěla věřit, že tyto věci patří ke Stalinovi, a ne k systému, prostě že to byly věci, které nemohou být pravda.

Možná, že nejsou schopni pochopit pokřivenost systému, který zvláště degeneroval své vlastní lidi nebo je nechával umírat hladu?

Myslím si, že tím, že SSSR vyhrál válku se spojenci, tak Stalina hodnotí jinak, než jak by si zasloužil. Vítěz vždycky bude psát svou vlastní verzi dějin.

Hladomor měl být zapomenut, vymazán z historie. Nevracejí se lidé raději k tomu, co zažili a co si pamatují? Nechtějí zpátky komunismus právě proto, že nebyl zapomenut?

Myslím, že Ukrajina musí tuto velkou tragédii nějak absorbovat, přijmout, a protože stále není uznána jako genocida a stále je zapomínána, je nutné na tom pracovat a něco pro to udělat.

Myšlíte si, že komiks může oslovit více lidí než film, literatura, výtvarné umění?

Ne, myslím si, že o podobných tématech lze dobře pojednávat jakýmkoliv jazykem.

Budete pokračovat ve „východním“ tématu?

Byla to dlouhá cesta a já jsem viděl a zažil věci, které jsou pro mě velice důležité. Nyní pracuji na ruských a sibiřských sešitech. Sbírám dokumenty, fakta, fotky už posledních asi třicet let. Je to nekonečná práce.

z rozhovoru Rity Kindlerové, Dějiny a současnost č. 4/2011)

Tři nejpodivnější slova

Když pronáším slovo Budoucnost, první slabika už odchází do minulosti.

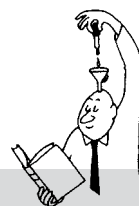
Když pronáším slovo Ticho, ničím to ticho.

Když pronáším slovo Nic, tvořím cosi, co se nevejde do žádného nebytí.

Wisława Szymborska

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

neděle 5.6.	7. velikonoční
7.15 h. Letohrad	Sk 1, 12-14
8.45 h. Lukavice	Ž 27
10.15 h. Orlice	1 P J 17,1-11a
sobota 11.6.	19 h. Lukavice
konzert MHF	19 h. kostel sv.Václava
vigilie svatodušní	21 h. kostel sv.Václava
neděle 12.6.	Slav. Soslání Ducha sv.
	<i>sbírka na potřeby diecéze</i>
7.15 h. Letohrad	Sk 2,1-11
8.45 h. Mistrovice	Ž 104
10.15 h. Orlice	1 Kor 12,3b-7-13 J 20,19-23
sobota 18.6.	19 h. Mistrovice
neděle 19.6.	Slav. Nejsvětější Trojice
	<i>poutní slavnost v Červeně</i>
7.15 h. Letohrad	Ex 34,4b-6,8-9
8.45 h. Lukavice	Dan 3
10.15 h. Orlice	2 Kor 13,11-13
11.45 h. Červená	J 3,16-18
pátek 24.6.	Slav. Narození sv. Jana Kř.
	19 h. Letohrad
sobota 25.6.	19 h. Lukavice
neděle 26.6.	Slavnost Těla a Krve Páně
	<i>poutní slavnost v Mistrovicích</i>
7.15 h. Letohrad	Iz 49,14-15
8.45 h. Mistrovice	Ž 62
10.15 h. Orlice	1 Kor 4,1-5 Mt 6,24-34
středa 29.6.	Slav. sv. Petra a Pavla
	17.30 h. Kunčice
sobota 2.7.	19 h. Mistrovice
neděle 3.7.	14. v mezidobí
7.15 h. Letohrad	Zach 9,9-10
8.45 h. Lukavice	Ž 145
10.15 h. Orlice	Ř 8,9,11-13 Mt 11,25-30
úterý 5.7.	Slavnost sv. Cyrila a Metoděje

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad • Redakce: Iva Marková, Miloslava Šejvlová, Václav Vacek, jazyková úprava Jana Kalousková, e-mail: ivamarkova@tiscali.cz • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741